

## Beeld van de heilige Barbara Taxandriamuseum

Het 'Straatje' van het Taxandriamuseum toont voorwerpen die eertijds tot het vertrouwde straatbeeld behoorden, zoals uithangborden en beelden van heiligen.

Onze voorouders verwachtten van hen bescherming en bijstand. Het polychroom zestiende-eeuwse beeld van de H. Barbara leunend tegen een toren (hier zonder de torenspits) is eigendom van de gelijknamige broederschap. Het deed ook jarenlang dienst als gevelbeeld in de Otterstraat. De neo-gotische nis, door Napoleon Daems in 1904 uit witte steen gebeiteld, is nog ter plaatse aanwezig.

De H. Barbara zou, volgens haar vita (de levensbeschrijving van een heilige) in de derde eeuw in Klein-Azië zijn geboren. Haar heidense vader, Dioscurus, sloot haar op in een toren om haar te vrijwaren van de vele jongemannen die naar haar hand dongen. Deze toren had oorspronkelijk twee ramen, maar op verzoek van Barbara werden het er drie. Zij had zich immers in het geheim tot het christendom bekeerd en wilde op deze manier de heilige Drievuldigheid eren. Toen haar vader haar bekering bemerkte, liet hij haar folteren om haar tot geloofsafval te dwingen. Toen dat niet lukte, onthoofdde hij haar, maar werd daarop zelf door de bliksem dodelijk getroffen.

### Patroonheilige

Barbaras meest gangbare attribuut in de kunsten is een toren. Hierdoor werd ze de patrones van klokkenluiders, beiaardiers en klokkengieters. Omdat haar torentje soms leek op de loop van een geschut werd ze ook de beschermheilige van schutters, kanonniers, artilleristen en soldaten. De mijnwerkers zagen in haar toren de vorm van hun mijnlamp. Omdat Dioscurus door de bliksem werd getroffen, wordt Barbara ook aanroepen tegen brand en bliksem en is ze de patrones van de brandweer. In het algemeen wordt zij aanroepen tegen een schielijke dood, het plots sterven zonder biecht en communie. In de westerse kerk werd zij algemeen aanroepen als een van de veertien Noodhelpers. De feestdag van de H. Barbara wordt gevierd op 4 december.

Aan de Turnhoutse Sint-Pieterskerk was een Broederschap van de H. Barbara verbonden en dit beeld behoorde tot haar patrimonium. De H. Barbara is bovendien de tweede patrones van de stad Turnhout. En na de Tweede Wereldoorlog trad het voltallige Turnhoutse brandweercorps tot de broederschap toe. Nog steeds houden zij begin december hun jaarlijkse Barbarafeest.



## Restauratie

**H**et mooie Barbarabeeld is een zgn. 'poupée de malines' of 'Mechels Pupke', een beeldje in Mechelse renaissance-stijl. Herkenbaar zijn het poppengezichtje met de bolle wangen, een typisch plooienspel in de drapering van de kledij en de contrapost of naar voor gebogen knie.

Het beeld kreeg in de loop der eeuwen de ene beschermende verflaag boven op de andere. In 1993 werd het beeld om veiligheidsredenen uit het straatbeeld gehaald en gerestaureerd. Het gehavende beeld had langdurig geleden onder de blootstelling aan weer en wind en was vermolmd en beschimmeld. Bij de restauratie in 1995 werden veertien afwerkingslagen d.m.v. vensters vrijgelegd. De derde afwerkingslaag werd voor restauratie weerhouden.

Tekst: Marie-Paule Peeters

Foto: Bram Luyts

---

### Turnhoutse Route voor Archief en Musea

#### Gegevens:

Mechelen, 1501-1600,  
hout, polychromie

#### Inventaris :

Taxandriamuseum, B01225 - TRAM 41  
Begijnenstraat 28, B-2300 Turnhout

#### Bibliografie :

Tentoonstelling, 2006, Turnhout, *Kleur bekennen. Frieda Sorber*, p. 26-27.  
J.E.Jansen, *Volkskalender van Turnhout*, in *Taxandria*, 1940, p.131.  
Francis de Vel, *De Sint-Barbarakast in het Taxandriamuseum.*, in *Taxandria*, 1998, p.38-57.  
H.de Kok, *Gids voor het Oude Turnhout/Deel1:Stad Turnhout*, Antwerpen, 1980, p.188.

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website ([www.tram41.be](http://www.tram41.be), doorklikken naar Object van de Maand) Op deze website vindt u ook meer informatie over TRAM 41 en zijn verschillende componenten.

**Contact: TRAM 41 - Stadhuis , Grote Markt 1, B - 2300 Turnhout**

**Tel: + 32 14 44 33 98 • [tram41@turnhout.be](mailto:tram41@turnhout.be) • [www.tram41.be](http://www.tram41.be)**

v.u.: Francis Stijnen, Tielendijk 53, 2300 Turnhout, +32 14 44 33 11

